
Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:9

Solceller på kyrktak

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2015:17 och 2015:73.

Motion 2015:17 föreslår att kyrkostyrelsen ska verka för att solceller tillåts på lämpliga kyrkor. Med hänsyn till att det på Svenska kyrkans nationella nivå nyligen har påbörjats ett projekt om solceller i skyddade kulturmiljöer föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Motion 2015:73 föreslår i punkten 1 att kyrkostyrelsen ska initiera ett arbete för en omställning till miljöanpassade och energieffektiva energisystem i Svenska kyrkans lokaler och i punkten 2 att kyrkostyrelsen ska initiera överläggningar på central nivå med antikvariska myndigheter om solceller och energiteknik i känsliga miljöer. Utskottet konstaterar att det i pastorat och församlingar pågår ett arbete med klimatfrågor och energieffektiviseringar samt att ett antal byggnader under senare år har ställts om till miljöanpassade och energieffektiva energisystem. Detta sammantaget med att det pågår ett projekt om solceller i kulturmiljöer på kyrkans nationella nivå gör att utskottet föreslår att motionens punkt 1 och punkt 2 ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:17.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:73, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:73, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2015:17 av Cornelia Dahlberg, Solceller på kyrktak

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att tak med inbyggda solceller tillåts på lämpliga kyrkor.

Motion 2015:73 av Inga Alm, 100 kyrkor med solceller på taken

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete för en omställning av Svenska kyrkans lokaler till miljöanpassade och energieffektiva energisystem.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till överläggningar på central nivå med antikvariska myndigheter kring tillstånd och anpassning av solceller och ny energiteknik i känsliga miljöer.

Bakgrund

Svenska kyrkans församlingar har under ett antal år arbetat aktivt med klimatfrågor och energieffektiviseringar i sina byggnader. Utgångspunkterna är både hållbarhet i ett teologiskt perspektiv, värnandet av det skapande för kommande generationer och att uppnå långsiktighet och effektivitet i fastighetsförvaltningen.

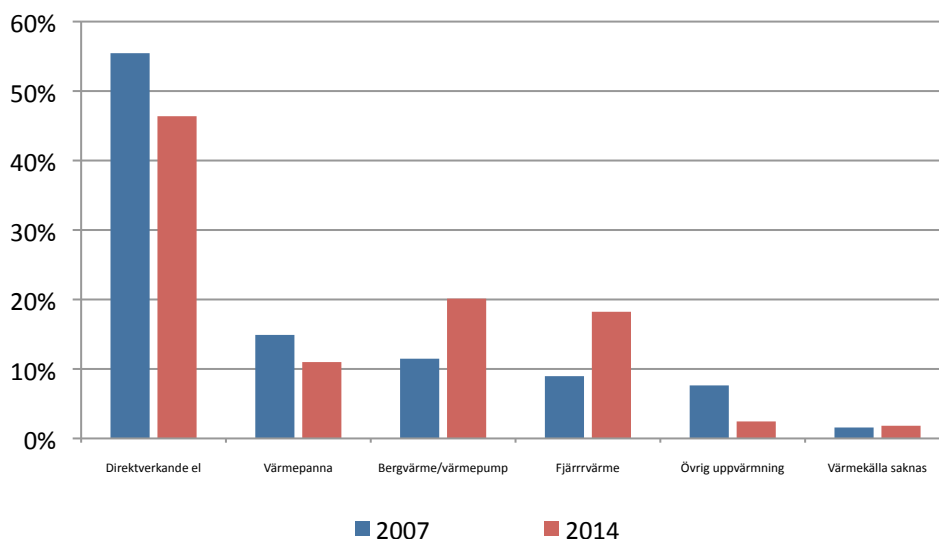
Inom projektet Etik & Energi utarbetades år 2008 en handbok för att stödja församlingarnas arbete med hållbar energianvändning (*Handbok i hållbar energianvändning för kyrkan*). Det mesta i handboken är fortfarande aktuellt och den ger konkret vägledning i hur Svenska kyrkan kan och bör ta sitt ansvar såväl nationellt, i stiftet och i församlingarnas vardagsnära arbete. Handboken innehåller avsnitt om klimatförändringarna och deras utmaningar idag och i en framtid, kyrkornas klimatarbete i världen, omställningens etiska utmaningar, tro och livshållning som skäl till vägval samt mer faktabaserade avsnitt vid val av metoder för bl.a. energieffektivisering och uppvärmning. Kyrkobyggnaderna ägnas ett särskilt avsnitt i handboken med en genomgång av relevant lagstiftning och metoder för energieffektivisering samt vad man bör tänka på vid en eventuell förändring av verksamheten.

Som en integrerad del av handboken ingår Etik & Energi Lotsen, ett verktyg för omställning. Detta är ett hjälpverktyg för att upprätta en plan för arbetet med etik-, klimat-, energi- och kulturbevarandefrågor. Av handboken framgår att Lotsen kompletterar och bör integreras med vård- och underhållsplaneringen, miljödiplomeringen och budgetarbetet. Lotsen är också en hjälp i arbetet med att leva upp till lagen om energideklarering av byggnader samt de nationella miljömålen.

I handboken finns ett avsnitt som handlar om solenergi och solceller. Där sägs att det endast är tillåtet att solcellsbelägga modernare kyrkobyggnader som inte är kulturskyddade. Ställningstagandet bygger av allt att döma på den år 2007 avgivna regeringsrättsdomen om Fläckebo kyrka. Regeringsrätten nekade i denna dom församlingen att lägga solceller på kyrkobyggnadens tak eftersom åtgärden skulle innebära en förvanskning av kyrkans karaktär och en minskning av dess kulturhistoriska värden. Av formuleringen i handboken har Fläckebodomen sannolikt tolkats som prejudicerande för alla kyrkor med tillståndsplikt enligt 4 kap. 3 § kulturmiljölagen (1988:950). Det är dock tveksamt om domen ska tolkas som att det inte skulle vara möjligt att installera solceller på någon kyrka som är uppförd före utgången av år 1939. Eftersom förhållandena varierar vid olika kyrkobyggnader och i olika kulturmiljöer och då varje kyrkobyggnad är unik måste det ske en ingående prövning från fall till fall.

Intresset för solceller är idag större än tidigare. Solcellernas utformning har utvecklats, vilket gör det lättare att finna bättre lösningar, samtidigt som priset att installera solceller är lägre och effektiviteten är högre. Svenska kyrkan och Riksantikvarieämbetet anordnade i oktober 2010 seminariedagen *Ingen fara på taket*, som handlade om hållbar energiutvinning och om solceller som ett alternativ för uppvärmning av kulturhistoriskt skyddade byggnader.

Svenska kyrkan på nationell nivå har i enkäter bl.a. år 2007 och år 2014 efterfrågat vilken huvudsaklig värmekälla som används i kyrkobyggnaderna. Av de inkomna svaren kan konstateras att de förnyelsebara energislagen har ökat i användning sedan 2007, medan de mer traditionella uppvärmningsformerna såsom olja och fasta bränslen har minskat i motsvarande grad, se diagram nedan.

Värmekällor 2007 och 2014, andel i procent. I gruppen Värmepanna ingår bio-bränslen (ved, pellets, briketter), fossila bränslen (olja, kol, naturgas), el och blandade bränslen. Övrig uppvärmning kan till exempel vara kamin och kachelugn.

Utskottets överväganden

Motion 2015:17

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:17.

Utskottet delar den uppfattning som kommer till uttryck i motionen, att Svenska kyrkan på olika sätt bör bidra till att värna vår miljö. Utskottet menar dock att frågan om att installera solceller på kyrktaken är en synnerligen komplex fråga som inte har någon generell lösning. Via den ansvarige chefen för Enheten för kulturarvstöd på Svenska kyrkans nationella nivå har utskottet fått information om att det inom enheten har anställts en medarbetare som nu leder ett nystartat projekt om solceller i skyddade kulturmiljöer. Projektet beräknas var avslutat under år 2016. Med hänsyn till det nu pågående projektet anser utskottet att motionärens önskemål är tillgodosedda och föreslår att motionen ska avslås.

Motion 2015:73

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:73.

I likhet med motionären anser utskottet att Svenska kyrkan ska arbeta för en omställning till ett hållbart samhälle. Som utskottet har erfarit pågår det i många pastorat och församlingar ett aktivt arbete med klimatfrågor och energieffektiviseringar och ett stort antal byggnader har ställts om till miljöanpassade och energieffektiva energisystem. I detta arbete har pastoraten och församlingarna stor hjälp av den handbok som Svenska kyrkans nationella nivå utarbetade inom projektet Etik & Energi. Som framgår av bakgrundstexten innehåller denna handbok olika hjälpmedel som används i samband med energiomställning och vid val av olika metoder för energieffektivisering och uppvärmning. Handboken uppdateras och omarbetas kontinuerligt.

På Svenska kyrkans nationella nivå har, som tidigare nämnts, en medarbetare anställts som nu leder ett projekt om solceller i skyddade kulturmiljöer. Inom

projektet sker ett nära samarbete med antikvariska myndigheter på både central och regional nivå. Projektet beräknas vara avslutat under 2016.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionens punkt 1 ska avslås då arbetet med att miljöanpassa och energieffektivisera Svenska kyrkans lokaler redan pågår och att punkt 2 ska avslås då det inom pågående projekt om solceller sker överläggningar på central nivå med antikvariska myndigheter.

Uppsala den 24 september 2015

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Lena Källgren Rommel, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Helena Klahr Fast och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Sven Erik Bodén, Leif Grip, Helena Tengstrand, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Arnold Boström, Jan Björkman och Johan Blix.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.